

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Być przedsiębiorczym – nauka przez praktykę”
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.01

Rola pieniądza w gospodarce

Alina Kuźdżał

Uniwersytet Rzeszowski

al. T. Rejtana 16c, 35-959 Rzeszów
Projekt „Być przedsiębiorczym – nauka przez praktykę”
www.ur.edu.pl

KONSPEKT LEKCJI DO PRZEDMIOTU: PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

I. METRYCZKA KONSPEKTU

1. Imię i nazwisko nauczyciela prowadzącego lekcje:.....
2. Klasa:
3. Data:
4. Miejsce prowadzenia lekcji:
5. Czas prowadzenia lekcji:.....

II. UMIEJSCOWIENIE LEKCJI W STRUKTURZE JEDNOSTKI METODYCZNEJ

1. Temat lekcji: **Rola pieniądza w gospodarce**

III. CELE OPERACYJNE LEKCJI

A. Operacyjne cele instrumentalne:

1. WIADOMOŚCI

1.1 Wiadomości do zapamiętania:

Uczeń poprawnie:

- a) wyjaśni pojęcia:
 - barter,
 - wymiana towarowo-pieniężna,
 - siła nabywcza pieniądza,
 - zabezpieczenie pieniądza,
 - obieg pieniądza w gospodarce.
- b) zdefiniuje pojęcia:
 - płaciło,
 - pieniądz,
 - moneta,
 - banknot,
 - pieniądz bezgotówkowy,
 - pieniądz elektroniczny,
 - waluta.
- c) wymieni:
 - cechy pieniądza,
 - funkcje pieniądza,
 - etapy ewolucji pieniądza,
 - formy pieniądza,
 - zabezpieczenia banknotów.

1.2 Wiadomości do zrozumienia:

Uczeń potrafi poprawnie:

- a) wyjaśnić, dlaczego ludzie posługują się pieniądzem jako środkiem wymiany,
- b) wyjaśnić różnorodne funkcje i cechy pieniądza,
- c) określić etapy ewolucji pieniądza.

2. UMIEJĘTNOŚCI

2.1 Umiejętności stosowania wiadomości w sytuacjach typowych:

Uczeń potrafi poprawnie:

- a) wskazywać obecnie używane formy pieniądza,
- b) podać przykłady obrazujące funkcje i cechy pieniądza,
- c) rozróżniać zabezpieczenia pieniądza papierowego i elektronicznego,
- d) wyjaśnić obieg pieniądza w gospodarce.

2.2 Umiejętności stosowania wiadomości w sytuacjach problemowych:

Uczeń poprawnie:

- a) wyciąga wnioski z rozwoju pieniądza, wskazując najważniejsze zagrożenia i potencjalne możliwości,
- b) wskazuje ściśle powiązania życia gospodarczego i pieniądza,
- c) wykazuje zależność między ilością nabywanego dobra lub usługi, a siłą nabywczą pieniądza,
- d) wyjaśnia na przykładach obieg pieniądza w gospodarce.

3. ZDOLNOŚCI POZNAWCZE:

3.1 Spostrzegawczość: Uczeń rozwinie spostrzegawczość w wyniku analizy cech pieniądza i jego funkcji oraz analizy sposobów zabezpieczenia pieniądza. Uczeń właściwie określa miejsce pieniądza w obiegu między podmiotami rynku.

3.2 Wyobraźnia:

- a) konstrukcyjna: ukształtowanie modelu wyobraźniowego mechanizmu powstania pieniądza, obiegu pieniądza w gospodarce,
- b) operacyjna: ukształtowanie modelu wyobraźniowego funkcji i cech pieniądza,
- c) przestrzenna: uświadomienie wpływu wymiany towarowej na powstanie pieniądza.

3.3 Pamięć: Rozwijanie procesów pamięci w wyniku definiowania pojęć, przypisywania określonych cech i funkcji pieniądza w zależności od przeznaczenia. Uczeń zapamiętuje sposoby zabezpieczenia pieniądza.

3.4 Uwaga: Rozwijanie podzielności i koncepcji uwagi na działaniach opisowo- rozpoznawczych.

B. Operacyjne cele kierunkowe.

1. Uczestnictwo w działaniu: Uczeń ani nie unika danego rodzaju działania ani też go nie podejmuje z własnej woli, natomiast chętnie dostosowuje się do sytuacji. Uczeń uczestniczy w działaniu pod kierunkiem nauczyciela. Wykonuje polecenia i ćwiczenia.

2. Podejmowanie działania: Uczeń samodzielnie w sytuacjach praktycznych określa pojęcie wymiany handlowej i jej rodzaj oraz rozpoznaje funkcje pieniądza. Rozpoznaje zabezpieczenia pieniądza.

3. Nastawienie na działanie: Polega na konsekwentnym wykonywaniu danego rodzaju działania na skutek trwałej potrzeby wewnętrznej i dodatniego wartościowania jego wyników. Uczeń oczekuje od nauczyciela wsparcia jak wskazać zabezpieczenia pieniądza oraz wytłumaczenia podstawowych pojęć związanych z pieniądzem i jego rolą w gospodarce.

4. System działań: Uczeń zachowuje ład i porządek na stanowisku pracy zgodnie z zasadami ergonomii i bezpieczeństwa wykonuje po kolei polecenia nauczyciela w czasie lekcji.

IV. METODY I ŚRODKI DZIAŁANIA

1. Podstawowa strategia dydaktyczna: informacyjna

2. Metody uczenia się - nauczania:

- miniwykład,
- pogadanka,
- scenki dydaktyczne.

3. Środki dydaktyczne:

- zeszyt,
- rzutnik multimedialny,
- komputer z dostępem do Internetu,
- koperty z materiałami do scenek dydaktycznych,
- rekwizyty np. buty.

4. Formy organizacji pracy uczniów:

- w grupach,
- praca indywidualna,
- praca z całym zespołem klasowym.

V. STRUKTURA LEKCJI

1. Czynności organizacyjne: 3 min
2. Wprowadzenie do lekcji i uświadomienie uczniom celu lekcji: 3 min
3. Omówienie tematu lekcji: 34 min
4. Podsumowanie lekcji: 3 min
5. Zakończenie zajęć: 2 min

VI. PRZEBIEG LEKCJI

TOK LEKCJI	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS REALIZACJI
Czynności organizacyjne	1. Powitanie uczniów. 2. Podział klasy na 4 grupy. 3. Sprawdzenie obecności. 4. Zapisanie tematu lekcji.	1. Przywitanie nauczyciela. 2. Zajęcie miejsc. 3. Zapisanie tematu lekcji do zeszytu.	3 min
Uświadomienie celów lekcji	<p>Slajd 1. Tematem dzisiejszej lekcji jest: Rola pieniądza w gospodarce Na dzisiejszej lekcji</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznamy rodzaje wymiany handlowej • poznamy historię i formy pieniądza • zdefiniujemy pojęcie pieniądza • omówimy cechy i funkcje pieniądza. • poznamy sposoby zabezpieczenia pieniądza. • scharakteryzujemy obieg pieniądza w gospodarce. 	Uczniowie słuchają	3 min
Omówienie tematu lekcji	<p>Nauczyciel prosi 2 uczniów do scenki dydaktycznej. Jeden z uczniów ma do dyspozycji kartki (na których są różne przedmioty – załącznik 1. Nauczyciel zamiast kartek może prosić uczniów o przyniesienie na lekcję różnych przedmiotów) za pomocą których chce nabyć buty (może być inny przedmiot) u drugiego ucznia. Uczeń ten może zamienić swoją kartkę z rzeczą lub przedmiot za inne dobro.</p> <p>Po dokonaniu wymiany Nauczyciel mówi, że był to przykład najstarszej formy handlu – wymiany jednego dobra za inne, który nazywa się barter.</p> <p>Nauczyciel pyta uczniów, jakie trudności występowały przy wymianie towaru za towar (<i>więcej cen niż towarów, podwójna zbieżność interesów itp.</i>)</p> <p>Następnie uczeń otrzymuje nowe karty (załącznik 2.) na których są pieniądze – monety, banknoty i karta kredytowa. Ma również dokonać transakcji handlowej – zakup butów.</p> <p>Uczniowie określają tę formę transakcji jako wymiana towarowo – pieniężną. Nauczyciel pyta klasę o zalety tej formy handlowej (ułatwienie wymiany, możliwość specjalizacji, rozwój gospodarczej itp.).</p> <p>Nauczyciel prosi uczniów o przepisanie do zeszytu treści slajdu 2.</p> <p>Slajd 2. Barter – wymiana jednego dobra za inne. <i>Wymiana towarowo – pieniężna – wymiana towaru za określoną jednostkę pieniężną.</i></p> <p>Następnie Nauczyciel przedstawia krótko historię pieniądza wykorzystując prezentację – slajd 3 i 4. Prosi uczniów aby, zwrócili uwagę na kolejność poszczególnych form pieniądza i wypisywali w zeszycie w punktach – etapy ewolucji tych form.</p>	<p>Uczniowie słuchają i stosują się do poleceń nauczyciela.</p> <p>Uczniowie zapisują w zeszycie pojęcia ze slajdu 2.</p>	34 min

<p>Omówienie tematu lekcji</p>	<p>Peniędzem może być to wszystko, co jest powszechnie akceptowane przy płatnościach za dobra i usługi. Ponieważ barter (wymiana towarów) wiązał się z niedogodnościami wprowadzono tzw. płaciła, czyli powszechnie poszukiwane towary.</p> <p>Najpopularniejszymi formami płacideł od najdawniejszych czasów były cenne metale, takie jak złoto, srebro i miedź. Jednak nie były to jedyne środki płatnicze. Niektóre społeczności posługiwały się takimi formami pieniądza, jak: tytoń, haczyki na ryby, muszelki, sól, skóry zwierząt i oczywiście różne rodzaje znaków papierowych. Stopniowo pieniądz towarowy wypierany był przez pieniądz kruszcowy.</p> <p>Początkowo używano kruszców np. baryłek złota przy każdej transakcji. Przełomem w dziejach pieniądza było wprowadzenie monet (na których kupcy, a później tylko władcy wybijali swoje symbole). Dopiero w XVII wieku oprócz monet zaczęto używać (banknotów), co było związane z rozwojem banków. Problem pokrycia emitowanych banknotów kruszczem spowodował w XIX wieku ograniczenie prawa emisji banknotów przez wszystkie banki. Prawo to przysługiwało wyłącznie dużym bankom, które zyskały status banków centralnych.</p> <p>Dzisiaj banknoty i monety są zastępowane przez pieniądz bezgotówkowy. Nauczyciel podkreśla coraz większą rolę pieniądza elektronicznego. Pyta uczniów jakie czynniki wpłynęły na to, że stał on tak popularny? (<i>rozwój bankowości internetowej, wzrost bezpieczeństwa transakcji elektronicznych itp.</i>).</p> <p>Następnie nauczyciel prosi uczniów o przeczytanie zapisanych w zeszycie etapów ewolucji pieniądza i porównanie ich z treścią slajdu 8.</p> <p>Slajd 5. Etapy ewolucji form pieniądza</p> <p>Wiemy już jaka była ewolucja form pieniądza i na tej podstawie proszę powiedzieć: (nauczyciel pyta ochotników) – co to jest pieniądz?, - co kryje się pod pojęciem waluta?</p> <p>Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela definiują pojęcie pieniądza oraz waluty. Nauczyciel podsumowuje wypowiedzi uczniów - Slajd 6.</p> <p><i>Pieniądz w gospodarce to prawnie określany i powszechnie akceptowany środek płatniczy służący do regulowania zobowiązań finansowych. zamiennie do pieniądza używa się określenia waluta. Nazwę tą stosuje się w stosunku do wymiany międzynarodowej. Jest środkiem rozliczeniowym i formą regulowania płatności międzynarodowych. O tym, że jednostka monetarna danego kraju staje się walutą świadczy jej wymiennalność na inne waluty.</i></p> <p>Nauczyciel pyta uczniów o najbardziej popularne waluty w rozliczeniach międzynarodowych, a następnie przedstawia treść slajdu 7.</p> <p>Nauczyciel podkreśla, że współcześnie nie należy pieniądza utożsamiać wyłącznie z monetami czy banknotami. W zasadzie wszystko może służyć jako pieniądz, jak wynikało z wcześniejszych scenek ze względów praktycznych, pieniądze powinny posiadać określone cechy. Omawiając cechy pieniądza nauczyciel wykorzystuje prezentację znajdującą się na stronie: http://www.nbportal.pl/pl/np/animac... slajd 8.</p> <p>- Nauczyciel pyta uczniów jakie cechy powinien mieć pieniądz.</p> <p>Pieniądze służą nie tylko jako środek wymiany, ale również mają inne funkcje.</p>	<p>Uczniowie słuchają mini wykładu nauczyciela i stosują się do poleceń nauczyciela.</p> <p>Ksero slajdu 3, 4 do wklejenia do zeszytu (rozdane na końcu lekcji)</p> <p>Treść slajdu 5 – ksero (rozdane na końcu lekcji)</p> <p>Cechy pieniądza - ksero (rozdane na końcu lekcji).</p>	
--------------------------------	---	---	--

<p>Omówienie tematu lekcji</p>	<p>W kopertach na stolikach każdej z grup znajdują się karteczki z przedstawionymi funkcjami pieniądza i podpisy. Grupy mają za zadanie dopasować ilustrację do odpowiedniej funkcji.</p> <p>Jeden z uczniów z dowolnej grupy wymienia dopasowania do rysunków i wymienia funkcje pieniądza.</p> <p>Na podstawie prezentacji slajd 9 nauczyciel podsumowuje wypowiedź ucznia i prosi o przepisanie treści slajdu do zeszytu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>środek wymiany</i> - <i>środek płatniczy</i> - <i>miernik wartości (ceny towarów i usług są wyrażone w pieniądzu),</i> - <i>środek przechowywania wartości (tzw. tezauryzacji).</i> <p>Następnie nauczyciel pyta uczniów – ile wart jest pieniądz? (<i>pieniądz jest tyle wart ile można za niego kupić towarów i usług.</i>)</p> <p>Slajd 10. Nauczyciel podaje do zeszytu i wyjaśnia pojęcie siły nabywczej pieniądza. <i>Siła nabywcza pieniądza, jest (to realna wartość pieniądza), ilość dóbr i usług, którą można zakupić za określoną jednostkę pieniężną. Wzrost ogólnego poziomu cen oznacza spadek siły nabywczej i odwrotnie.</i></p> <p>Nauczyciel pyta uczniów, co to znaczy że pieniądz powinien być dobrze zabezpieczony, jak sprawdzić czy pieniądze nie są fałszywe.</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazuje na slajdzie 11, 12, 13 zabezpieczenia pieniądza przykładowe urządzenia do sprawdzenia, czy banknot nie jest fałszywy. Jak można sprawdzić samemu oryginalność banknotów pokazuje na przykładzie filmu. film http://www.nbportal.pl/prezentacje/zabezpieczenia-polskich-banknotow/ <p>Zabezpieczenia pieniądza i jego siła nabywcza są bardzo ważne nie tylko dla pojedynczego konsumenta, ale również dla przedsiębiorstw i państwa, ponieważ pieniądz jako środek wymiany znajduje się w obiegu pomiędzy tymi trzema podmiotami rynku. Nauczyciel krótko omawia obieg pieniądza w gospodarce.</p>	<p>Uczniowie słuchają i stosują się do poleceń</p>	
<p>Podsumowanie lekcji</p>	<p>Podsumowanie lekcji</p> <p>W podsumowaniu lekcji uczniowie (przedstawiciele grup) odpowiadają na następujące pytania nauczyciela</p> <ul style="list-style-type: none"> - co to jest pieniądz? - w jakiej formie występuje pieniądz? - jakie funkcje pełni współcześnie pieniądz? - na prawdziwym banknocie proszę wskazać przykład zabezpieczenia pieniądza. <p>Zadanie domowe</p> <p><i>Jak zabezpiecza się przed sfalszowaniem kartę płatniczą – podaj przykłady zabezpieczeń.</i></p> <p><i>Jaką rolę społeczną pełni pieniądz?</i></p> <p>Zadanie dodatkowe (dla chętnych)</p> <p><i>Wykonaj plakat przedstawiający obieg pieniądza w gospodarce.</i></p> <p>Slajd 14 – powiedzenia o pieniądzu i podziękowanie za uwagę.</p>	<p>Uczniowie odpowiadają na pytania nauczyciela i otrzymują ksero do wklejenia do zeszytu.</p>	<p>5 min</p>

.....
Podpis nauczyciela

Notatka (treść slajdów) do wklejenia do zeszytu

Historia pieniądza

Pieniędzem może być to wszystko, co jest powszechnie akceptowane przy płatnościach za dobra i usługi. Ponieważ barter (wymiana towarów) wiązał się z niedogodnościami wprowadzono tzw. płaciła, czyli powszechnie poszukiwane towary. Najpopularniejszymi formami płacideł od najdawniejszych czasów były cenne metale, takie jak złoto, srebro i miedź. Jednak nie były to jedyne środki płatnicze. Niektóre społeczności posługiwały się takimi formami pieniądza, jak: tytoń, haczyki na ryby, muszelki, sól, skóry zwierząt i oczywiście różne rodzaje znaków papierowych. Stopniowo pieniądz towarowy wypierany był przez pieniądz kruszcowy. Początkowo używano kruszców np. baryłek złota przy każdej transakcji. Przełomem w dziejach pieniądza było wprowadzenie monet (na których kupcy, a później tylko władcy wybijali swoje symbole). Dopiero w XVII wieku oprócz monet zaczęto używać (banknotów), co było związane z rozwojem banków. Problem pokrycia emitowanych banknotów kruszczem spowodował w XIX wieku ograniczenie prawa emisji banknotów przez wszystkie banki. Prawo to przysługiwało wyłącznie dużym bankom, które zyskały status banków centralnych. Dzisiaj banknoty i monety są zastępowane przez pieniądz bezgotówkowy.

Definicja pieniądza i waluty:

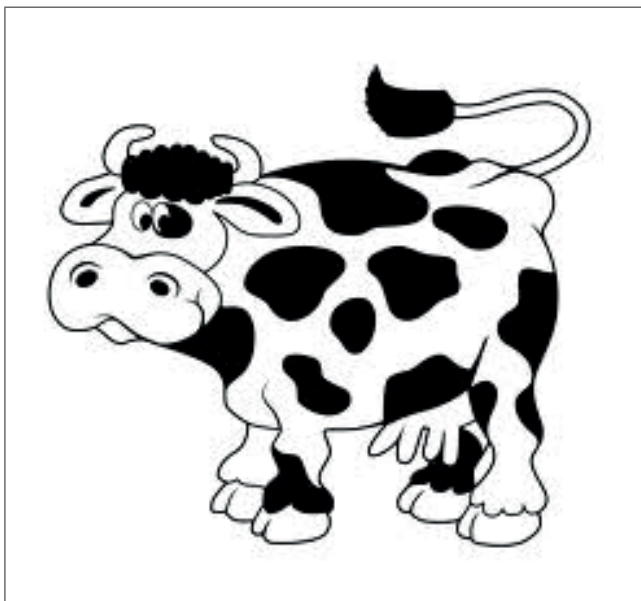
Pieniędź w gospodarce to prawnie określany i powszechnie akceptowany środek płatniczy służący do regulowania zobowiązań finansowych. Zamiennie do pieniądza używa się określenia waluta. Nazwę tą stosuje się w stosunku do wymiany międzynarodowej. Jest środkiem rozliczeniowym i formą regulowania płatności międzynarodowych. O tym, że jednostka monetarna danego kraju staje się walutą świadczy jej wymienialność na inne waluty.

Cechy pieniądza:

- stabilność,
- poręczność,
- trwałość,
- jednolitość,
- podzielność,
- rozpoznawalność.

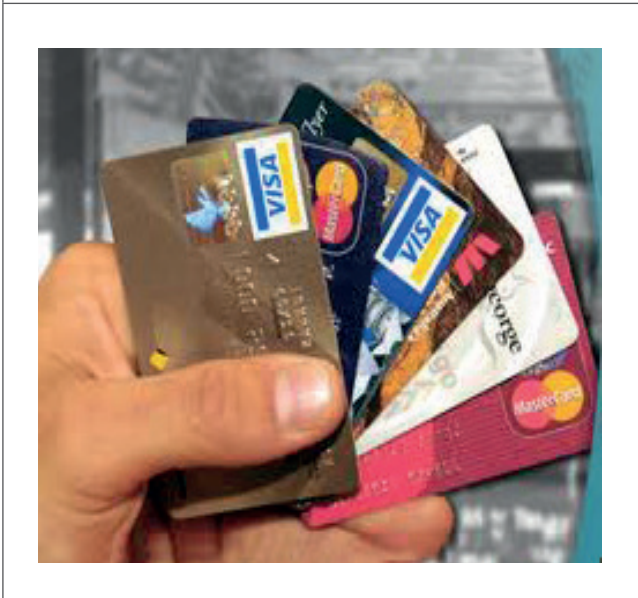
Załącznik 1

Karty – ilustracje do scenki dydaktycznej – Barter

Zał. 2

Karty – banknoty, monety do scenki dydaktycznej

Zał. 3

Karty – ilustracje do scenki dydaktycznej – Barter

Wszystkie towary i usługi są przeliczane na pieniądze w celu ich porównywalności w czasie i przestrzeni (na różnych rynkach) – miernik wartości

Ma zastosowanie w regulacji zobowiązań – środek płatniczy.

Uczestniczy w transakcjach wymiany na towar – środek wymiany

Umożliwia gromadzenie bogactwa w formie pieniędzy – funkcja tezauryzacji

